Год. II. Варна, 10 Юлий 1894. Брой 7.

Г. Началникъ Т—П. станции Варна.

ДОМАКИНЯ,

ПРИТУРКА НА „ЖЕНСКИЯ СВѢТЪ“.

Годишенъ абонаментъ прѣдплатнмъ:
I за абонатитѣ на „Ж. Свѣтъ“
въ България лева 2
„ странство „ 3
II за неабонатитѣ на „Ж. Свѣтъ“
въ България лева 3
„ странство „ 4

Абонати и въобще всичко, що се отнася до „Домакиня“, се адресуватъ до Дирекцията на „Женския Свѣтъ“ улица Войнишка № 122.

ИЗЛИЗА НА 10 ЧИСЛО ВСѢКИ МѢСЕЦЪ.

Съдържание:

Работата е първо орждие на производителностьта. — Шевица. — Разни бодове за украшения. — Кроение. — Домашна медицина. — Обяснения на образцитѣ отъ ржкодълията. — Корреспонденция. — Извѣстие.

Работата е първо орждие на производителностьта.

(Продължение).

Подиръ това трѣбва ни да знаемъ още, какъ да си запазваме духа, за да ни помага въ работата. Просвещението освѣтлява духа, а духътъ — работата. Внимателното учение за просвѣтяване духа въ наука или искуство е най-доброто срѣдство за усъвършенствуване на работата. Умътъ както и тѣлото, отъ малка възрасть още трѣбва да се запознае съ уроцитѣ, които ще ни потрѣбѫтъ въ упражнението на работата. Тука домакинството обръща внимание върху въпроса и программата на народното образование. Работата се улеснява и уяснява чрѣзъ начално изучване на физиката, химията и естественната история, защото чрѣзъ тѣхъ ставатъ нѣкому извѣстни веществото и неговитѣ свойства.

Опитность се придобива чрѣзъ упражнението надъ сѫщата работа. Работата ни се улеснява чрѣзъ внимателното повторение. Опитността прави работата скѫпоцѣнна. Ний винаги търсимъ за всичко, що имаме да си построимъ, опитния занаятчия или работникъ. Всичкитѣ нови нѣща и изобрѣтения сѫ станѫли отъ опитни хора.

Неопитенъ е лишающий се отъ искуственна опитность, която прави работата по-съвършенна, по-точна и по-скѫпоцѣнна. Неопитний работникъ или занаятчия не е ималъ надлѣжната прилѣжность или благоразумие да постоянствува достатъчно врѣме върху упражнението занаята, за да го осѫществи и да се упражни достатъчно врѣме въ работата, така и усвои до такава стъпень, щото, тя да удовлетворява изисканията на мющеритѣ си.

Въ интересъ на всѣка домакиня е да знае правилата на работата, защото всѣка домакиня ежедневно има да дава и приема работа, та за това и бѣдната, и богатата трѣбва да знае нейнитѣ правила. Освѣнъ това всѣка жена е длъжна да научи на чедата или слугитѣ си правилата на работата, за да направи щото работата имъ да бѫде колкото се може по-добра. Нъ и самото спестение нѣли е непрѣкъсната работа?

Нъ, за зла честь, работата и самото спестение се прѣзира отъ нѣкои си като унижително дѣло, нъ такивато много скѫпо исплащатъ това си прѣзрѣние.

За правила на работата се споменуватъ слѣдующитѣ петь:

Първо: *Покоравай се на работата.* Всѣка работа се извършва съ трудове и мѫки, на които ний трѣбва да се подлагаме, зарадъ собственния си напрѣдъкъ и благоденствие. Ако земледѣлецътъ се бои отъ слънцето, дъждоветѣ, вѣтроветѣ, а морякътъ — отъ буритѣ, опасноститѣ и подводнитѣ камъни, то тогива никакъвъ напрѣдъкъ не може да стане. Ако домакинята не се подчинява на правилата на домакинството, нъ прѣзира дреболиитѣ; ако тя не става сутринь — рано, за да почне съ усърдие работата си, то тогива домътъ се разрушава и бѣдността го завзема. А който се не подчинява на работата, нъ се бои и гнуси отъ неіж като іж счита за мѫка или наказание, — той никога не напрѣдва и малко по малко се озлочестява.

Това правило ни учи, че трѣбва усърдно и безъ роптание да работимъ, а никога да не се боимъ отъ труда, или жертвитѣ, които изисква работата.

Второ: *распрѣдъляй си дѣлата.* Всѣка работа

се състои отъ много дѣла, които ний трѣбва да распрѣдѣлимъ, за да ѣ извършимъ по-скоро. Расподѣлянието на дѣлата се види най-добрѣ въ дома. Бащата е прѣдаденъ на единъ видъ занятие, майката на другъ, слугинята или дъщеритѣ на трети, а всинца заедно сътрудничествуватъ за общото благоденствие на дома. Домакинята много се ползува отъ распрѣдѣлѣнието на дѣлата, защото скоро и сѫщеврѣменно се извършватъ работитѣ въ дома и никоя способность на дѣцата не остава неупотрѣбителна.

Распрѣдѣлянието ни учи, че се извършва много работа въ малко врѣме, а въ сѫщо врѣме се усъвършенствуватъ дѣлата и работницитѣ:

Третйо: *извършвай си работитѣ една по една.* Това правило ни учи да не захващаме сѫщеврѣменно много работи, нъ да ги извършаме една по една. Домакинитѣ, които не удържѫтъ туй правило, колкото работливи и да сѫ, подпадатъ на безредие, бъркотни и загуби. Всичкитѣ велики мѫже увѣряватъ, че едно по едно сѫ сполучили да извършѫтъ великитѣ си дѣла. И самитѣ пчели, като си извършватъ работитѣ една по една, успѣватъ да събиратъ отъ цвѣтята толкова голѣмо количество медъ и восъкъ. Неспособната домакиня се упознава отъ това, че сѫщеврѣменно захваща много работи. Отъ туй правило заключаваме, че *когато нѣкой една по една си свършва работитѣ, сполучва да извърши много, добри и съвършени дѣла.*

Четвърто: *Свършвай си работитѣ добрѣ и съвършено.* Домакинята не сполучава въ управлението на дома, ако оставя на половина и недосвършени работитѣ си. За да се избѣгне това, изисква се щото тя да има търпѣние и постоянство, а въ сѫщо врѣме прилѣжание и вниманке, за да се не нанася нѣкоя пакость въ интереснтѣ на дома. Неспособнитѣ и лѣнивитѣ занаятчии извършватъ си работитѣ несъвършенни и непълни. Това правило ний прѣпорѫчаме строго на неопитнитѣ слугини, които искатъ да знаѣтъ домашната работа.

Туй правило, слѣдователно, ни заповѣдва да си свършваме работитѣ, колкото е възможно, по-съвършено и по-добрѣ, безъ да съжалѣваме за това трудоветѣ си.

Пето: *измислювай способи, които да ти улесняватъ работата.* Работата ежедневно се улеснява чрѣзъ разни машини и нови методи. Колко улеснения не принасятъ машинитѣ за шиение на домакинитѣ? Съ тѣхъ въ една седмица се зашиватъ толкова нѣща колкото не е възможно да се зашиѣтъ съ рѫка въ единъ мѣсецъ. За такивато способи и начини, улеснающи работитѣ ни, длъжни сме ний да се увѣдомяваме отъ четението на фамилиарни вѣстници и прѣгледи отъ периодически списания, или пъкъ отъ приятели знающи тия работи.

Изучавай прочее и измислювай чрѣзъ кои машини или способи можешъ да работишъ по-съвършено и по скоро.

(Слѣдва).

Шевица.

Шевицоправението е собствено женско искуство, на което момата се прѣдава отъ училищнитѣ чинове до самата старость. Една хубава и правилна шевица, въпрѣки всичката си еднообразность на шара, може все пакъ да прѣдставлява нѣщо художественно, когато се испълни споредъ изискванията на искуството и съ всичката оная точность, тънкость и живописность, която единъ пълненъ и съвършенъ образецъ налага.

Това искуство само по себе си не е нѣщо, което да изисква вдѫхновение, нито пакъ въ отношение на врѣмето, което ни отнема и трудоветѣ, които ни налага, развива чувството на доброто. Особенно бѣлата шевица, която не прѣдставлява никакво творчество, е измислена, за да занимае ония жени, които затворени въ харемлици нѣмали сѫ правото да се вдадѫтъ на по-благородни, по-високи и по-производителни занятия.

За нашата епоха обаче, по която се е доказало вече, че жената може да употрѣби плодотворно врѣмето си, като се занимава съ науката или съ по-сериозно художественно образованье, изключителното занимание съ шевицоправението е суетно и неоправдано денгубство. Откъмъ хигиенична гледна точка, това занятие е врѣдително, тъй като развали очитѣ, когато се злоупотрѣбява, разбира се, съ него. За бѣдната мома, която отъ туй си занятие очаква да спечели насѫщния хлѣбъ, приготовлява й то много и горчиви разочарования. Направенитѣ съ машина шевици сѫ много евтини, а икономическитѣ условия на съврѣменната епоха доказватъ за невъзможенъ конкурса между машината и рѫката.

И тъй шевицоправението отъ занаятъ се прѣобърнѫ на индустрия, станѫ достѫпно за всѣка кесия, нъ при това остава и за нататъкъ като едно приятно занятие прѣзъ младитѣ години.

Ето защо момата трѣбва да изучи шевицоправението, безъ обаче да мисли, че то е едно отъ главнитѣ й занятия. Нъ нека изучи добрѣ и правилно това искуство, защото тогава ще работи неуморно и по-голѣмо удоволствие ще исчерпва отъ тая си работа.

Тоя видъ шевици, за който сме въ намѣрение да расправимъ сега повече е извѣстенъ подъ името «бѣла шевица». Нъ тъй като това название не е вече достатъчно, защото шевицата се прави въ разни шарове, то ний приехме за тоя видъ рѫкодѣлия общото название «шевица».

Обикновенно обтѣгатъ рѫкодѣлието надъ мушама или гергефъ. Само опитнитѣ и способнитѣ шевицоработници, могѫтъ и на рѫка да работиѣтъ, безъ да се набира платътъ. Въ послѣдния случай рѫкодѣлието се държи така: мѣстото, надъ което ще се работи, поставя се надъ показалеца, като се внимава, щото платътъ да се държи праволинейно; другитѣ три пръста държѫтъ останѫлия платъ, а голѣмий пръстъ почива надъ самото рѫкодѣлие.

За прѣважданието примѣритѣ на плата, върху който ще работимъ, ще говоримъ въ другъ случай.

За да се изработи хубаво шевицата, трѣбва да се работи точно по линиитѣ, защото и най-малката кривина развали общия хубавъ изгледъ.

За трипосванието се взема по-дебелъ конецъ отъ оня на шевицата и се напълнюва разстоянието между двѣтѣ черти. а отгорѣ пъкъ всичко покрива шевицата. За тая първоначална работа виждь 3 и 4 фигури. Въ случай че се има нужда да бѫде подновенъ конецътъ, прави се това на послѣдния бодъ, като се извади той — конецътъ между послѣдния и прѣдпослѣдния бодове, а послѣ се продължи фестонътъ или кой-да-е бодъ надъ двѣтѣ крайща на конеца. При това иглата трѣбва да бѫде отъ срѣдня величина и малко по-дебела отъ конеца за шевицата. догдѣто конецътъ за трипосванието е по-дебелъ отъ оня на шевицата.

Обикновенно ученьето на шевицата се захваща отъ фистона, при всичко че той. особенно же назѫбеният фистонъ, както става винаги, е много мѫченъ за направянье. Зато по̀ е прѣдпочтително да почнемъ отъ тъй нарѣчения *корень* (фиг. 1), на който направата е и лесна, и проста.

Разни бодове за украшения.

Фиг. I. *Верижни бодове.* — Тѣ се правѩтъ отъ дѣсно на лѣво: първо бодни иглата отъ опакото на плата и ѭ истѣгли отъ лицето, а послѣ привърти конеца споредъ фигурата и бодни на сѫщото мѣсто отъ гдѣто извади иглата и ѭ прѣкарай прѣзъ завъртения конецъ споредъ каквато величина искашъ да направишъ бодоветѣ.

Фиг. II. Бодове за клончета (задъ игла). Почваме отъ лѣво на дѣсно слѣдъ като бѣлѣжимъ съ трипосване или какъвъ да е начинъ мѣстото, гдѣто ще правимъ бодоветѣ, като оставяме по между двѣ жици и вземемъ на иглата още двѣ.

Фиг. III. *Коралень бодъ.* — Забѣлѣжи си по плата едно мѣсто около $\frac{1}{2}$ сантм. широко и бодни иглата отъ дѣсно къмъ лѣво, привърти конеца, както при верижния бодъ, наклонно обаче и прѣкарвай пакъ иглата по забѣлѣзенитѣ линии.

Фиг, IV. *Трѫгливи бодове.* — Този видъ бодове става по сѫщия начинъ, както и верижний бодъ, съ разликата, обаче, щото, вмѣсто да боднемъ иглата отъ дѣто ѭ вадимъ, убодваме ѭ наклонно и тъй образуваме тия бодове на каквато величина искаме.

Фиг. V. *Назѫбний бодъ* става сѫщо, както и коралний съ разлика, че при първия се взема двѣ линии надъ бѣлѣженитѣ, а при втория три.

Фиг. VI. *Чупена верига* става, слѣдъ като си бѣлѣжимъ едно мѣсто отъ около $\frac{1}{2}$ сант. и направимъ едната верижка на горнята линийка, а втората — на долнята, а по срѣдата ги присъединяваме.

Кроение.

II. На разни дрѣхи.

2. Ризичка за отрочета.

Терковетѣ на тая малка дрѣхичка биватъ отъ три разни величини:

	1-а величина	2-а величина	3-а величина
височина	23 сант.	25 сант.	27 сант.
широчина	50 «	55 «	60 «

Терковетѣ, за които ще говоримъ ний сѫ отъ третята величина.

Скрояването. — Обозначете единъ правоѫгълникъ ABCD, на който височината е 27 сант., а широчината 30 сант. — половината отъ широчината на ризата. Изрѣжете този правоѫгълникъ, а послѣ го прѣгѫнѣте така, щото вертикалната линия AC да отстои отъ втората вертикална BD на $^1/_{10}$ отъ всичката широчина на ризичката — 6 сант. Разнитѣ линии въ 3-а фиг. (кроение) прѣдставляватъ: линията AC, прѣдня срѣда, линията BD заденъ край; линията EF — подъ лакъта.

Изрѣзаното мѣсто на ръкава (в. Домакиня стр. 10). — На разстояние 2 сант. отъ точката E се поставя G — това е околовръстната дълбина на напрѣдъ и гърба. Височината на изрѣзаното мѣсто на ръкава се опрѣдѣля чрѣзъ прѣднята широчина — разстоянието отъ G до A. Отъ точката G дръпваме вертикалната линия GH, като имаме опрѣдѣлената мѣрка 10 сант. по-високо. Отъ точката H се тегли правата линия HJ, така щото да се образува правъ ѫгълъ. Отъ J къмъ линията GH се начертава една крива линия, съ която се дава на изрѣзаното мѣсто на ръкава овална форма.

Рамото. Отъ G къмъ A на разстояние 3 сант. се поставя точката K.

Прѣдньото околовръстие на вратника. Отъ A къмъ C на $^1/_3$ часть отъ широчината на правоѫгълника се поставя L. Отъ K къмъ L се начертава една крива линия.

Задньото околовръстие на вратника. Поставя се точката M половинъ сант. по-горѣ отъ L, съединява се K съ M съ една крива линия, която се продължава праволинейно къмъ BD до точката M.

Ръкави (4-а фиг. кроение). Начертаваме пакъ единъ правоѫгълникъ ABCD, на който широчината се опрѣдѣлява съ дължината на линията GH, съ $\frac{1}{2}$ сант. повече, а височината — отъ 6—8 сант. за единъ кѫсъ ръкавъ.

Отъ B къмъ D на $\frac{1}{4}$ отъ широчината на правоѫгълника се поставя E; отъ D къмъ C на $\frac{1}{8}$ отъ широчината на правоѫгълника се поставя F.

Горенъ край. Съединява се E съ A чрѣзъ кривата линия AB.

Долния край съставлява линията CF.

Зашиването. Точката E се съединява съ F чрѣзъ една малко крива линия. За единъ дълъгъ ръкавъ, продължава линиитѣ AC и EF до сполучване искаката дължина.

Забѣлѣжка. Единчкитѣ измѣвения за първитѣ двѣ величини се състоѣжтъ въ прѣмѣрването отъ точката Е къмъ А $1\frac{1}{2}$ сант. за втората величина, 1 сант. за първата, пропорционално съ които се правѣжтъ и другитѣ мѣрки.

Домашна медицина.

III. Домашна фармакология.

б) Знание лѣкарствата и билкитѣ.

Научното распрѣдѣление на лѣкарствата е слѣдующето:

1) *Уталожителни* (tempérants), които уталожватъ раздразненитѣ органи или умѣряватъ кръвообръщението; къмъ тия лѣкарства се отнасятъ: стафидитѣ, черешитѣ и др.

2) *Умекчителни* (émollients), умекчаватъ възпаленитѣ органи; такива сѫ напр. цвѣклото, молохата и др.

3) *Упоителни* или *наркотически* (narcotiques), които упояватъ. Тѣзи лѣкарства не трѣбва да се даватъ въ голѣма доза, а въ малка прѣкратяватъ болкитѣ. Такова е макътъ

4) *Засилителни* или *тонически* (toniques), които дѣйствуватъ много въ кръвопромѣнението и иматъ свойството да затварятъ клѣткитѣ. Тѣ се казватъ още *очистителни* (dépuratifs), когато се употрѣбяватъ за очистването на кръвьта; казватъ се още и *антипиретически* (fébrifuges), когато служѫтъ противъ трѣската. Тука принадлѣжи черницата и въобще всичкитѣ горчиви билки, които сѫ засилителни.

5) *Възбудителни* или *раздразнителни* (stimulants), дѣйствуватъ като тоническитѣ. Нѣкои отъ тѣзи билки сѫ забѣлѣжителни за хубавата си миризма. Такива сѫ: апсентътъ, левантата, чубрицата, картофитѣ, чесънътъ.

6) *Бълватели* (vomitifs), които прѣдизвикватъ повръщанието, напр. виолетата.

7) *Очистителни* (purgatifs), като карамфиля и други.

8) *Пикнегонителни* (diurétiques), като майдоносъ, кеневирено сѣме и др. п.

9) *Испотителни* (sudorifiques), съ които правимъ болния да се испоти. Такива сѫ: чайтъ, липата.

10) *Апохремптични* (expectorants), съ помощьта на които си изплюваме храчкитѣ; напр. молоха.

11) *Антиспазмодически* (antispasmodiques), които раздразняватъ нервната система и сѫ лѣкарства противъ спазмитѣ и болеститѣ на мишцитѣ въобще. Такива сѫ листьетѣ, цвѣтоветѣ, плодътъ и кората на портокаловото дърво, които сѫ въ сѫщо врѣме и тонически, и стомахически, антиперитически и испотителни, цвѣтята на липата.

12) *Антелминтически* (anthelmintiques), които истрѣбватъ червентѣ въ чомаха. Такива сѫ нароветѣ, на които кората или коренътъ, като се сваріжтъ и се даватъ въ неголѣма доза сѫ много добри срѣдства противъ червентѣ, а особенно противъ тенията.

13) *Зачервяющи кожата* (rubéfiants), които се налагатъ отвънъ тѣлото, за да раздразнѣжтъ кожата и да сберѫтъ кръвьта на едно опрѣдѣлено мѣсто. Продължителното употрѣбление на тия срѣдства докарва сѫщитѣ резултати, както и визикантътъ. Такива сѫ: кавурдисаний чесънъ, мустардата.

14) *Улеснителни на мѣсечинитѣ* (émménagogues). Тѣ не сѫ до тамъ безопасни, защото могѫтъ да причинѣжтъ изобилно кръвотечение. Затова за такива нужди пó е добрѣ да се иска съвѣтътъ на лѣкаря.

Обяснения

на образцитѣ отъ ржкодѣлията.

Обр. 1. *Стефанка:* бѣла шевица за възглавница.

Обр. 2. *Буква Л.* Марка за възглавници и чаршафи.

Обр. 3. Чехълъ: ошива се надъ кадифе, или атласъ съ коприни: № № 1, 1 съ маслиненъ цвѣтъ. № № 2, 2 съ зеленъ цвѣтъ, № № 3, 3 съ аленъ цвѣтъ, № 4 съ кремъ цвѣтъ до най-тъмния.

№ № 4, 5, 6, 7, 8 марки за бѣли дрѣхи.

Фиг. I, II, III, IV, V, VI виждъ статията *Бодове за украшения.*

№ 1, 2 виждъ въ статията: *Кроение.*

Корреспонденция.

Г-и и Г-а Ж. Капит. Куюмджиева *Вратца*, Мария Ангелова, Д-ръ Бисерова *Русе*, М. Ст. Игнатова, Р. Велева *Казанлжкъ*, В. Кожумова, Р. Кръстникова *Габрово*. Т. Н. Панова *Пловдивъ*. Получихме стойностьта на едногодишно течение на Домакинята. — Г-на С. Г. Пъчева *Пловдивъ*. Получихме 4-50 л. съобразихме се; пари отъ Г-нъ Сл. Ив. Ч. *Варна* не получихме.

Извѣстие.

Понеже често се случава да ни се връщатъ назадъ отъ пощата броевете на тия г. г. абонати и абонаткитѣ ни, които промѣняватъ мѣстожителството си, а особено на новозаписавшитѣ се, то за това молимъ всичкитѣ тия лица, щомъ не получѫтъ нѣкои отъ броевете на списанието ни, да съобщѫтъ своевръменно за това както на дирекцията така и на Т. П. станция, като покажѫтъ сѫщевръменно точния и пълния си новъ адресъ.

Отговорница: Т. Г Ноева. Печатница Л. Нитче — Варна.

Obp. 7.

Obp. 6.

Obp. 7.

Обр. 3.
Обр. 8.

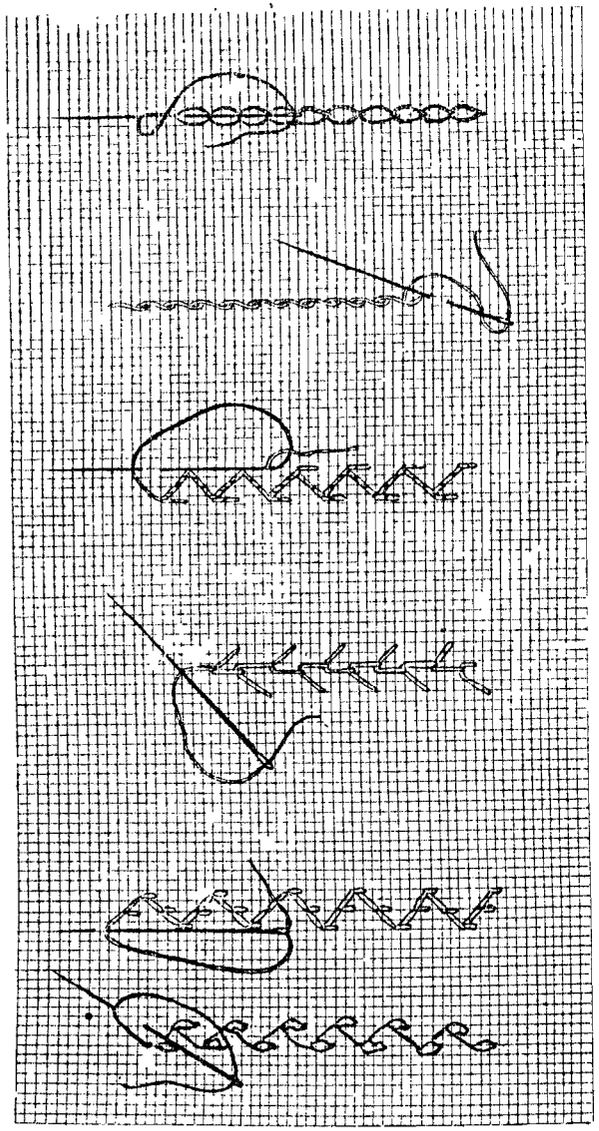

Фиг. I

Фиг. II.

Фиг. III.

Фиг. IV.

Фиг. V.

Фиг. VI.

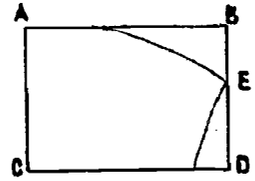

Фиг. 2

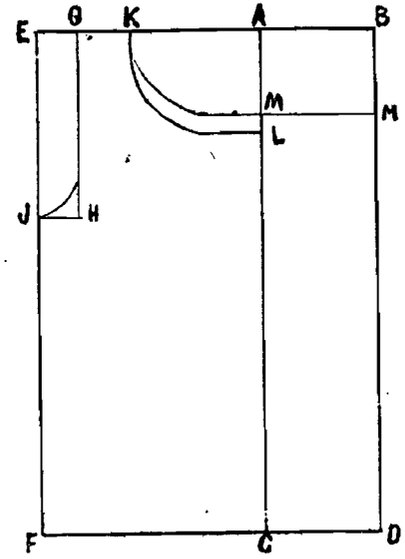

Фиг. 1.

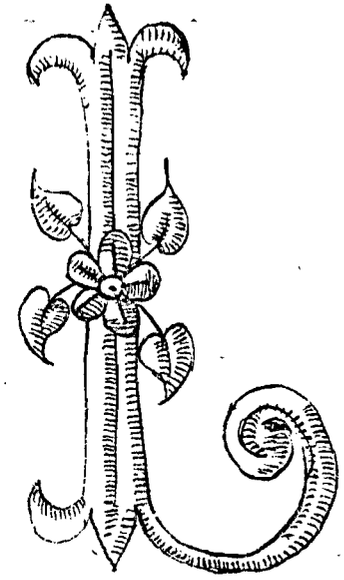

Обр. 4.

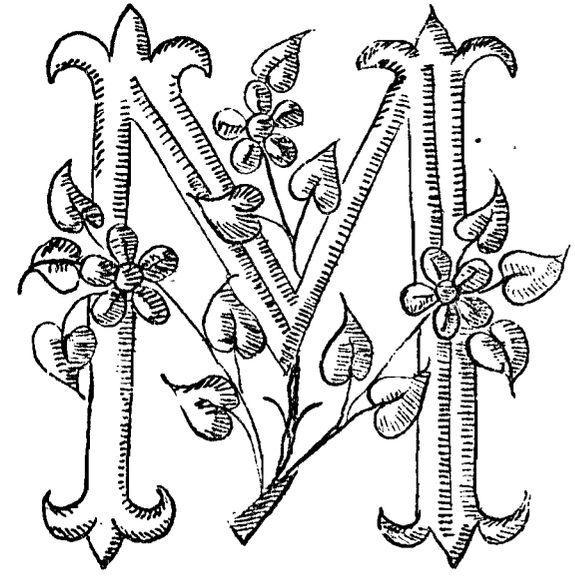

Обр. 5.

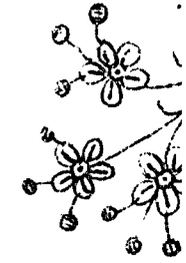

Плетение
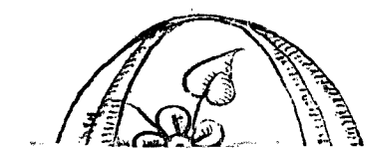
Обр. 1.